

út at koyra

10/99

Ferðsluvánlukkurnar eru ov nógv. Kanningin, sum Ferðslutrygd hevur gjørt millum næmingar í 9. flokkunum vísir, at ungdómurin gevur sær alt ov lítið far um, hvussu vandamikil vantandi ferðsluhugburður er

savnsmynd

Spurnarkanning um ferðsluviðurskifti

- kanning gjørd millum næmingar í 9. flokkum skúlaárið 1998-99

Grundarlagið undir spurnarkanningini

Í skúlaárinum 1998-99 skipaði Ferðslutrygd fyri undirvísingarátaki um ferðsluvánar. Talan var um dagsskeið, ætlað næmingum í 9. flokkum. Á dagsskeiðinum vóru millum 20 og 30 næmingar (t.e. 1-2 flokkar) í senn. Allir skúlar í Føroyum við framhaldsdeild tóku av tilboðnum og sostatt bar til at geva so gott sum einum heilum árgangi sama undirvísingarpægg. Einans teir fáu næmingar, sum av einhvørjari orsøki ikki vóru í skúla tann ávísadagin, gluppu burtur í millum. Dagsskeiðini fóru fram í hølunum hjá Ferðslutrygd, og vóru m.a. fyrilestrar á skránni hildnir av Ferðslutrygd, Løgregluni, Ambulansstøðini og Rús-drekka- og Narkotikaráðnum. Í sambandi við fyrilestrarnar vóru eisini styrtir filmar vístir.

Kjarnin í skeiðinum var fyrilestur, sum var hildin av ungari gentu, sum hevur verið fyri ferðsluvánlukkum. Hon greiddi frá sjálvari vanlukkuni og um tað, vanlukk-an bar við sær fyri hana. Eisini greiddi hon frá, hvussu tað er at liva við einum álvarsomum breki, hvussu hennara framtíðardreymar vóru broyttir o.s.fr.

Ferðslutrygd fer fram yvir á hvørjum ári at skipa fyri dagsskeiðum fyri 9. flokkar. Undirvísingarskylda er til og við 9. flokki, og í skúlahópi er hetta seinasti møguleiki at fáa ein heilan árgang á tal.

Endamálið við undirvísingarátakinum er stutt og greitt: at seta avleiðingarnar av ferðsluvánlukkum í brennidepil, at teir verða gjørdir so ítøkiligir, sum til ber, so at næmingarnir veruliga sanna, at hetta eisini er nakað, sum kann raka teir.

Spurnarbløð

Adrenn tíkið varð samanum á enda á skeiðinum, varð lagt upp til orðaskifti, har næmingarnir kundu spyrja og annars koma fram við sínum áskoðanum, og fingur teir hvør sítt spurnarbløð at svara. Til hetta fingur teir einar 15 minuttir. Í teimum førum, næmingarnir ikki skiltu spurningarnar, fingur teir leiðbeining.

Endamálið

Endamálið við spurnarbløðunum var m. a. at vita, hvat næmingar í 9. flokkunum halda um ymisk viðurskifti, sum hava við ferðslu og ferðslutrygd at gera. Men spurningarnir vóru eisini sum samanumtøka ella eftirmeting hjá næmingunum, við tað at teir skuldu taka

støðu til tey evni og viðurskifti, sum teir høvdu fingið greitt frá fyrr um dagin. (Teir vóru eisini biðnir um at siga, hvussu teimum dámdi teir ymisku fyrilestrarnar. Hetta úrlit verður tó einans nýtt innanhýsis - til eftirmeting hjá fyrilestrarhaldarunum).

Spurnarkanningin í vavi

Av teimum um 600 næmingunum, sum eru í 9. flokkunum, svaraðu 530 spurnarbløðunum. Av hesum eru 234 gentur og 266 dreingir. Við nøkrum fáum undantøkum eru næmingarnir í 9. flokkunum skúlaárið 1998-99 foddir í 1983, og hava teir tí verið annaðhvørt 15 ella 16 ára gamlir, tá ið spurningarnir eru svaraðir og í onkrum føri eisini 14 gamlir.

Hvussu kanningin eigur at verða lís

Uppsetingin í samanteljningini er í høvudsheitinum skipað soleiðis, at í flestu spurningunum sæst úrlitið av svarunum hjá øllum næmingum ovast (Öll), og niðri undir tí sæst síðan, hvussu genturnar (Ge) og dreingirnir (Dr) svaraðu hvør sær. Samanteljning av t. d. %-tølunum hjá (Ge) tvørturum gevur 100% av gentunum, sum svaraðu spurningunum. Vegna av-

Jón Kragestein, leiðari á Ferðslutrygd

runding av tølunum broytist í sumnum førum alt %-talið um +/- 2%.

Niðurstøður

Á hjástandi síðu er samanteljning av svarunum. Fyri hvønn spurning er gjørd *) viðmerking, har niðurstøða er gjørd, ið er grundað á tey mest signifikantu tøl. Annars eru øll tøl til staðar, og lesarin kann tí sjálfur gera sær sína egnu niðurstøðu.

Ferðslutrygd © mai 1999
Jón Kragestein,
dagligur leiðari

Álvur Haraldsen

17 druknir bilførarar

Jón Kragestein

Sera stórir partur av ferðsluvánlukkum, sum elva til fólkaskaða, henda av rúsdrekka. Tá ið talan er um álvarsamar fólkaskaðar, hevur rúsdrekka enn og størri leiklut. Og ferðsluvánlukkur, sum eru so álvarsamar, at fólk doy, eru í einum út av fyra førum orsakaðar av rúsdrekka.

Sereyðkenni fyri ferðsluvánlukkum, sum henda av rúsdrekka eru:

- at tær henda um náttina
- at tær henda í vikuskiftinum
- at talan er um álvarsamar vanlukkur
- at bara ein bilur er uppi í, t.e. bilurin hjá tí drukna bilføraranum
- at menn hava skuldina og tað serliga ungir menn
- at bilførarin ikki nýtir bilbelti

Tá ið rúsdrekka eigur ein so stóran part av ferðsluvánlukkunum, kundi verið áhugavert at vita, hvussu nógvir bilar eru í ferðsluni, ið hava bilførara, sum er ávirk-aður av rúsdrekka. Kanningar eru gjørdar hesum viðvíkjandi, m.a. í norðurlondum. Hesar vísa, at tríggi: av hvørjum túsund bilførarum, sum eru í ferðsluni, hava meiri enn 0,5 promillu av alkoholi í blóðinum. Fyri betri at skilja hetta, skal her verða gjørd ein roynd at flyta kanningaúrslitið til føroyska samfelagið.

Latum okkum siga, at ein tilvildarligan dag, er triði hvør bilur í Føroyum úti í ferðsluni. Hetta eru einir 5.700 bilar, og útrá hesum tali kunnu vit rokna okkum fram til, at einir 17 av hesum hava bilførara, sum hevur drukkið somikið, at hann hevur meira enn 0,5 promillu av alkoholi í blóðinum. Av hesum 17 vildu

- seks koyrt í Havn
- tveir í Klaksvík
- fyra í Eysturoy
- ein til tveir í Norðurstreymoy
- ein í Vágum
- ein ella eingin í Sandoy
- ein til tveir í Suðuroy.

Havast skal í huga, at hetta eru miðaltal, og allar royndir vísa, at verri er t. d. í vikuskiftinum og tá serliga um náttina. Nú vil onkur kanska siga, at tá ið bara 3 av 1000 bilførarum eru druknir, so ljóðar tað ikki av tí nógv. Men júst tað, at so fáir bilførarar kunnu volda so nógvan skaða eigur at siga okkum eitt sindur um, hvussu vandamikið tað í veruleikanum er at koyra bil við rúsevnum í kroppinum.